

CERKVENI GLASNIK

Izhaja zadnji teden v mesecu ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO Posamezna številka stane 2 Din

Cerkveni pogreb.

V današnji dobi se vedno bolj množe slučajji, ko se mora kakemu umrlemu odreči cerkveni pogreb in zvonjenje. Taki slučajji so pogosto zelo neprijetni za župnika in seveda tudi za sorodnike umrlega. Mnogokrat ljudje tega ne umevajo in se zlasti sorodniki vsled tega razburjajo. Zgodi se pa tudi, da ob takem obžalovanju vrednem slučaju kaka družba to izrablja, napada duhovščino in dela iz zadeve politicum v škodo ugledu umrlega.

V pouk tistim, ki so dobre volje, naj pojasnimo stališče cerkve glede prepovedi cerkvenega pogreba.

Katoliška cerkev ima svoj zakonik takozvani Codex iuris canonici. Posamezni paragrafi v tem zakoniku se imenujejo canon.

Canon 1239. se glasi: Cerkevni pogreb se ne sme dovoliti tistim, ki so umrli brez krsta.

Canon 1240. določa: Cerkevno se ne smejo pokopati, ako niso dali pred smrtjo kakega znaka pokore sledeči:

1. Notorični odpadniki od krščanske vere, privrženci krivoverske ali razkolne sekte (vere), člani framasonске ali tej podobne družbe.

2. Izključeni iz katoliške cerkve.

3. Samomorilci, ki so si premišljeno vzeli življenje.

4. Umrli v dvoboju ali na ranah, dobljenih v takem boju.

5. Oni, ki naroče, da se njih truplo sežge.

6. Drugi javni očitni grešniki.

Canon 1241. določa, da se tistemu, ki ni smel biti cerkevno pokopan, ne sme dovoliti posmrtna sv. maša niti kako drugo mrtvaško opravilo, kakor n. pr. zvonjenje ali kak javen obred za umrlega.

Canon 2339. določa izobčen je iz katoliške cerkve za one, ki bi ukazali ali silili cerkevno pokopati tiste, katerim je po cerkveni ustavi prepovedan cerkveni pogreb; tisti pa, ki bi prostovoljno dovolil takim cerkveni pogreb, zapade strogi kazni interdikt; tako bi dotični duhovnik, ki bi dovolil tak pogreb ne smel ne maševati in ne izvrševati kakih cerkvenih opravil kakor določa canon 2277.

Zadeva cerkvenega pogreba po cerkvenih canonih ni tako malenkostna kakor bi si morda kdo domišljaj.

Za druge je stvar jasna, le kar se tiče samomorilcev in očitnih grešnikov naj zadevo še nekoliko pojasnimo.

Samomorilec je prepovedan cerkveni pogreb takrat, če si vzamejo življenje s premislekom, pri zdravi pameti. Če se komu omrači um, ta pač ni odgovoren za svoje dejanje in takega ne zadonejo cerkvene kazni. Če je dvomljivo, ali je bil pri pravi pameti ali ne, se mu more dovoliti preprost cerkveni pogreb. Temu se sme le nekoliko zvoniti in spremlja ga le en duhovnik.

O tem, ali je bil kak samorilec pri zdravi pameti ali ne ob času samomora, seveda pred vsem odloča zdravnik. Danes se mnogo samomorilcev pokoplje cerkevno na preprost način, ker sorodniki prineso zdravniško izpričevalo, da se je umrlemu omračil um. Tu prevzame vso odgovornost nase zdravnik! On bo potem pred Bogom dajal odgovor, če je dal tako izpričevalo na podlagi resne zdravniške ugotovitve ali ne.

Če si v tujini kdo vzame življenje, mu doma ali drugod ne sme pustiti duhovščina zvoniti in tudi ne ja v pro maševati za njega, če ne dobi sporočila, da je bil umrl cerkevno pokopan.

Kdo pa je očitni grešnik, ki se mu mora odreči cerkveni pogreb, če ni dal znamenja pokore pred smrtjo? To so oni, ki n. pr. javno žive v divjem zakonu, javni nečistniki, javni sramotilci vere in Boga, oni, ki kažejo svojo nevero, ki očitno zametajo zakramente i. t. d. Tako cerkevno pravo!

A. V.

Fantje na plan!

Letos 31. decembra poteče 200 let odkar je bil sv. Alojzij proglašen za svetnika in zaščitnika katoliške mladine. Zastopniki vseh narodov sveta bodo po želji sv. očeta ob tej priliki obiskali Alojzijeve grob in položili bodo nanj knjige, v katerih bodo lastnoročni podpisi mladeničev, ki hočejo posnemati svojega vzornika. Tudi pola podpisov iz naše župnije bo dobila tu svoj prostor. A še nekaj naj bi se zgodilo pri nas ob spominu na mladinskega zavetnika! Poživiti, utrditi in pomnožiti moramo mladeniško Marijino družbo! Znano je, da je sv. Alojzij tudi poseben patron Marijinih družb in da je bila prva Marijina družba ustanovljena za moški spol. Mladeniči, ne prepustite svojega patrona samo ženskemu spolu in spomnite se prvih svojih prednikov!

Obenem s sv. Alojzijem je bil proglašen za svetnika tudi sv. Stanislav. Ta je drugi zavetnik naše mladeniške Marijine družbe. Ravno te dni poteče 10 let odkar čuva tudi našo mladeniško Mar. družbo. Najlepše bo pač proslavljen 200 letni jubilej sv. Stanislava in 10 letni jubilej naše mladeniške Mar. družbe če število družabnikov pomnožimo!

Znano je, da imamo v naši župniji veliko dobrih mladeničev, vemo tudi, da so po večini že vsi organizirani v vse-mogočih naših katoliških organizacijah, a najlepše organizacije, t. j. Marijine družbe, pa tudi ne smemo prezreti. Da se zanimanje za to lepo organizacijo poživi, bomo porabili dneve pred praznikom Brezmadežne. Dne 6. in 7. decembra zvečer po litanijah se vrši v kaplaniji spodaj govor in razgovor o Mar. družbi za vse mladeniče, ki se zanjo zanimajo. 8. decembra bo skupno sv. obhajilo z drugimi kat. organizacijami skupaj in po deseti sv. maši zborovanje ob 10 letnici naše Mladeniške Mar. družbe v kaplaniji. K prazničnemu zborovanju so še posebej vabljeni tudi mladeniči iz vasi, ki spadajo v našo župnijo. Tudi za te je namreč Mar. družba in se bodo shodov lahko udeleževali, ker se bodo vršili vedno po deseti sv. maši. Mladeniči, na plan!

Dobrodelni vestnik.

Zavod za dojenčke. O Leonidu, očetu slavnega cerkvenega pisatelja izza tretjega stoletja beremo, da je zahajal v tihi noči k otrokovi zibelki in prespoštljivo poljubljaj njegova prsa, ker jih je smatral za tabernakelj nedolžnost ljubečega Boga. Pred dobrimi 14 dnevi smo v Našem domu otvorili majhen zavod, ki hrani in neguje petero takih tabernakeljčkov in je pripravljen jih še več v svoje okrilje sprejeti. To se po domače pravi, ustanovili smo zavod za dojenčke, koder se

mali črvički negujejo in hranijo prav po modernih higijeničnih načelih. Zavod oskrbuje č. šolska sestra Dragotina, ki prav po materinsko skrbi za njenemu varstvu izročene malčke. Mali nagajivčki, dasi so zagledali komaj pred par meseci luč sveta, svojo »mamico« jako dobro poznajo in jo z glasnim blebetanjem pozdravljajo, če stopi v sobo. Kdor se zanima za tako nedolžno drobnino, si lahko vsak čas ogleda mali zavod. Delavske matere imajo sedaj lepo priliko, da svojo deco od-
dajo v varno rejo.

Vincencijeva družba v Ljubljani je praznovala 7. novembra t. l. svoj pedesetletni jubilej, pri katerem je bila tudi naša Vincencijeva konferenca častno zastopana. Vsa slavnost se je imenitno izvršila, vendar nam je pa med vsemi vtisi, ki smo jih sprejeli ostala v najlepšem spominu zjutranja pobožnost v Križankah, koder so Vincencijevi bratje iz vse Slovenije ramo ob ramo s podpiranimi reveži stopili k obhajilni mizi. Po sv. maši so bili v križanski dvorani bogato pogosteni reveži, kar nas je močno spominjalo na »agape« — ljubezenske pojedine — izza apostolskih časov, ko so se po evharističnem praznovanju verniki zbrali krog bratovske mize, na katero so premožni polagali jedila, da so bili tudi revni nasičeni.

Svarilo! V zadnjem času prosjačijo neke osebe po hišah v imenu šolskih sester, da bi prispevali kaj za okrašenje altarjev in kapelic. Takim ljudem ne dajte ničesar, ker zlorablajo Vašo dobroto! Kadar bodo potrebovale šolske sestre kaj v čast božjo, Vas bodo že same osebno poprosile.

Oznanila za mesec december.

Ves advent je vsakj dan ob 6. zj. sv. maša z blagoslovom. V adventu prejmejo dobri verniki sv. zakramente.

1. **Državni praznik**, ob 8. je sv. maša za šolsko mladino, nato je zahvalna pesem z molitvami za kralja.

3. **Prvi petek** v mesecu, ob 6. sv. maša z blagoslovom.

4. **Sv. Barbara**, ob 8. sv. maša pri sv. Andreju.

5. **Druga adventna nedelja**, prva nedelja v mesecu, skupno obhajilo za moške.

6. **Sv. Nikolaj**.

8. **Brezmadežno spočetje** bl. Device Marije, ob 6. in 10. sv. maša z dvema blagoslovoma, ob 8. z enim blagoslovom, ob 10. sv. maša z leviti. Popoldan ob 2. slovesne pete litanije.

12. **Tretja nedelja v adventu**.

15., 17. in 18. dec. **kvaterni dnevi**.

16. se prične devetdnevna na čast rojstvu Gospoda Našega. Ob delavnikih bo ob 7. uri zv. sv. rožni venec in litanije M. B.

17. **Rojstni dan Nj. Veličanstva kralja Aleksandra**, ob 8. šolska sv. maša in nato molitve za kralja.

19. **Četrta adv. in kvaterna nedelja**, pop. ob 2. križev pot in rožni venec in litanije.

24. **Vigilija rojstva N. G. J. Kr.**, zapovedan strogi post, zdržek pri jedi in mesnih jedi, ta post pa neha z večerom, tako da je pri večerji že dovoljeno jesti mesne jedi in se do sitega nasititi. Ob 11. zv. bodo slovesne jutranjice z zahvalno pesmijo in nato slovesna sv. maša polnočnica z leviti.

25. **Rojstvo N. G. J. Kr.** Sveti dan, ob 5.30 se prično tri sv. maše, druga ob 6. z dvema blagoslovoma. Ob 7.30 se prično zopet tri sv. maše, ob 8. z enim blagoslovom, ob 9.30 je predzadnja sv. maša in nato ob 10. slovesna sv. maša z leviti in dvema blagoslovoma.

Ta dan je ob 10. darovanje za može in žene. Pop. ob 3. so slovesne večernice. Pridig ta dan ni.

26. **Sv. Štefan**, nezapovedan praznik, po 10. sv. maši blagoslov vode in soli. Pop. ob 2. litanije.

27. **Sv. Janez ap.**, ob 6. farna sv. maša.

28. **God nedolžnih otročičev**, ob 6. farna sv. maša.

31. **Sv. Silvester**, zadnji dan leta, ob 6. farna sv. maša, pop. ob 4. slovesne litanije z zahvalno pesmijo v zahvalo za vse v l. 1926 prejete dobrote.

Dekliška Marijina družba: Mesečno sv. obhajilo 26., na praznik sv. Štefana, shod v nedeljo 12. dec., ura molitve v nedeljo 19. dec.

Mesečna šolska spoved za vse otroke: za deklice 18. v soboto pop. ob 3., za dečke 4. dec. ob 3. pop.

Ženska Mar. družba: shod 19.

III. red: shod 5. dec.

Govore za može in mladeniče bo imel pri Sv. Andreju preč. g. Jožef Pollak dne 2., 3. in 4. dec. ob 8. uri zvečer. Po pridigi bo tam na razpolago tudi za spovedovanje.

Karel Pirc:

Francišek Sal. Špendal.

Tržiški župnik od leta 1891 do 1909.

Nekoč sva se z gospodom župnikom sprehajala od Peškarja po Konternici proti domu. Gospod je bil izredno dobre volje in pripovedoval različne dogodke iz dilaških let. Končal je nekako otožno takole: »Srčno sem želel, da postanem cesarski oficir, toda usoda me je napravila za oficirja Kristusovega.«

Oficir Kristusov! Gospoda bi ne mogel nihče bolje označiti, kakor se je s temi besedami sam. Ravnal se je pooveljih in predpisih svojih predstojnikov — kakor oficir, držal se reda — kakor oficir, zavedal se smotra — kakor oficir, zapovedoval — kakor oficir, zahteval pokorščine — kakor oficir, in bil častitljiv — kakor oficir. Mi bi ga pa primerjali mogočni, večnadstropni stavbi z samimi ravnimi črtami, brez vsakega okraska.

V Trzič je prišel prvič kot kaplan in ravnatelj štirirazredne ljudske šole. Nam šolarčkom je močno ugajal, ker ni zahteval, kakor je bila tedaj navada, da bi bili znali naloge debesečno po knjigi na pamet. Še bolj pa, ker se ni nikoli palice dotaknil. Iz srca ga pa vseeno nismo vzljubili, premirno in enolično je predaval in razlagal. Beseda ni prav zalegla, nekaj je manjkalo, kar nas ni zadovoljilo.

Po dveletnem službovanju je prišel v Kranj k dekanu Mežnarcu, ki je mlademu kaplanu imponiral in vzbudil do nje tako spoštovanje, da si ga je zbral za vzor in je pozneje, kot samostojen duhovnik, vedno ravnal po njegovem zgledu.

Leta 1880. se je drugič vrnil v Trzič kot upravitelj in prosvnitelj župnije. Sam je trdil, da so mu poverili v škofiji trojno nalogo:

1. da odpravi v cerkvi preštevilne zasebne pobožnosti,

2. da zboljša župnikove dohodke in

3. da sezida novo župnišče.

Prvo nalogo je kaj hitro in temeljito opravil. Na mah je zgedalo v cerkvi skoraj kakor za časa Jožefinizma. Razun bratovščin sv. Uršule in Karmeljskega škapulirja je bilo vse odstranjeno. Nekaj let se še majniška pobožnost ni opravljala.

Drugi nalogi ste zahtevali več truda. Denar se ne prištedi kar čez noč in za gradnjo župnišča je trebalo desletnih obravnav, preden je bila pot uglajena in vse pripravljeno. S podiranjem starega zidovja so pričeli 1. julija, z zidanjem novega 19. avgusta 1889 in do sredi meseca oktobra je bila zgradba pod streho. 1890. leta spomladi se je delo nadaljevalo in do konca septembra končalo.

Vse delo je stalo 14.000 goldinarjev. Grajščina, kot patron je plačala 1800 goldinarjev, 900 goldinarjev je pa daroval. Tržiška občina je imela skozi tri leta po 33%, sv. Ana in sv. Katarina pa 2 leti po 40% doklade k davkom.

Ko je bilo župnišče dodelano, je bila tudi župnija razpisana. Oglasil se je kot edini kompetent desetletni administrator g. Špendal, kateri je tudi župnijo dobil in bil potem 2. januarja 1891 kanonično vmeščen.

Inštalacija se je vršila kaj slovesno. S škofovim dovoljenjem je župnika inštaliral mil. stolni prošt ljubljanski ter rojak tržiški g. dr. Lenart Klofutar. V kroniki stoji zapisano: »Ljudstvo je bilo veselo slovesnosti in novega župnika, tudi enega nasprotnika ni bilo v vsej fari.«

Po tako trudopolnem delu bi kdo mislil, bo novi župnik počival. A ne tako! Temeljito je popravil župno cerkev in vse podružnice. Napravil stanovanje za organista, postavil hišico za grobokopa in sezidal novo hišo za cerkvenika.

Naravno, da je skrbel enako za olepšavo notranjščine cerkva. Vse altarje v župniji je prenovil. V župni cerkvi je postavil nov tabernakelj in drag umetniško izdelan križevpot za 3192 gold. Dvakrat je povečal pokopališče in drugič kaj spretno odstranil nevarnost, da se ni premestilo pokopališče daleč ven iz trga. Ker je takrat radevolje odstopil precejšen kos starega pokopališča za razširjenje ceste na Slap, si je stekel posebne zasluge za tržiško občino.

Predaleč bi zašli, ko bi vse podrobno naštevati. Pred odhodom iz župnije je gospod opravičeno zapisal v kroniko: »Cerkev ima vsega zadosti. Ne bo treba kmalo kaj druzega napraviti.«

Kot duhovnik je bil Špendal natančen, držal se je predpisov in gledal na red. Zlasti ni trpel, da bi se ženstvo vmešavalo v cerkvene zadeve in je proti takim sitnicam, kakor jih je imenoval, nastopal zelo osorno. Donašavke in tožnice pa je tako krepko zavračal, da si je vsaka trikrat premislila preden je prestopila prag župnika.

Pridigoval je dobro premišljeno in duhovito, vendar pa govori niso segali v srce, ker je premirno in enolično, brez povdarka predaval. Kot spovednik je bil strog, zato posebno ženske niso kaj rade hodile okoli njegove spovednice. Dušam pa, ki so vzele stvar resnim in ga vbogale, je bil jako skrben vodnik. Ker je prihajal še iz stare šole ni bil naklonjen novodobnim cerkvenim organizacijam. Vincencijevo konferenco je pripustil le pod pogojem, da je bil on predsednik. Izobraževalno društvo sv. Jožefa se je ustanovilo proti njegovi volji, dekliška Marijina družba se pa na skrivem vtihotapila in dokaj Bistrice je steklo v Savo preden ji je postal naklonjen. Za hranilnico in posojilnico je pa imel samo pomilovalen posmeh.

Z državnimi uradi in tržiškim županstvom je občeval zelo konciliantno, izražal svoja mnenja tako premišljeno in daljal tako izborne nasvete, da je čestokrat prejel od višjih uradov laskava pohvalna pisma.

Politično življenje je pazno zasledoval, a se osebno držal dokaj rezervirano. Zato se je vse čudilo, ko je nastopil pri volitvah v deželni zbor septembra leta 1901 naenkrat kot kandidat katoliške narodne stranke v mestni skupini Tržič-Kamnik-Radovljica. Ker sta sklenili liberalna slovenska napredna stranka in nemška zveza kompromis, je Špendal propadel, dasi je dobil v Tržiču 7 glasov večine (52 proti 45). Navidezno se je mirno vdal v usodo, a na tihem ga je le grizlo, da ga niso tržiščani krepkeje podpirali.

V zasebnem življenju je bil kaj mehkega srca. Silno nagnjen svojemu rojstnemu kraju je le s ponosom govoril o »Tičkovih« na Muljavi. Svojo mater je globoko spoštoval in ljubil. Čestokrat je zatrjeval: »Moja mati je učena žena: dvakrat je celo sv. pismo prebrala in Danico prečita vedno od prve do zadnje strani. Pa kako dobra kuharica je! Na moji novi maši je vse sama skuhala.« Za časa župnikovanja v Tržiču mu je mati skrbno vodila gospodinjstvo, dokler ni onemogla. Med dolgoletno boleznijo ji je skrbno stregel, in ko je zapustila svet, jo častno pokopal na tržiškem pokopališču. Pa tudi druge sorodnike je pristrčno ljubil. Zlasti se je zavzel za osirotelo deco svojega brata, a hvaležnosti ni vžival, pač pa mnogo bridkega radi svoje dobrote prestal.

Po značaju je bil precej častihlepen, rad se je pobahal, še rajši slišal pohvalo. Svojega duhovniškega dostojanstva se je močno zavedal in zato strogo pazil s kom je občeval. V družbo je le malo zahajal. Med tednom tja pa sem popoldan v gostilno k Lončarju, v poletnem času na sprehod v Bistrico do Peskarja ali pa na Slap do Krvina. To je bilo vse. Kaj rad pa je doma, če je tako nanese, malce potarokiral. Vincencijeve konference so se navadno končavale pozno po noči pri kvartanju. Posebno prijaznost je skazoval vojakom. Vojaške nastanitve so bile zanj pravcati skazniki. Cel dan je hodil okol moštva, se z njim pogovarjal in stregel z jedjo in pijačo. Več ko je bilo nastanjenih konj in moštva v župnem hlevu ljubše mu je bilo.

Po materini smrti je čutil nekako osamljenost v Tržiču. Častiteljnost je posegla vmes, kar ga je nagnilo, da je popr-

sil za izpraznjen kanonikat v Novem mestu. Dasi mu je jako ugajal rudeč baret, se je pa končno le začel malce kesati. Rad bi bil videl, da bi župljanje poprosili zanj in ga zadrževali. Toda oni čeprav hvaležni za vse kar jim je dobrega storil, so si vendar mislili: Volenti non fit injuria — kar sam želi, temu se krivica ne godi. Podarili so mu v spomin krasen prstan in kelih in se z vso častjo poslovili od njega.

Komaj pet let pozneje ga je zadela kap, da je nategoma umrl. Njegovo truplo počiva na novomeškem pokopališču, njegov spomin pa bo živel v Tržiču dokler bo stalo krasno župnišče. N. v. m. p.

Razno.

Slučaj Engelsberger. »Jutro« z dne 21. nov. me je na prostašak način napadlo radi dogodkov ob pogrebu Marije Engelsberger. Obžalovanja vredno je, da se je zadeva, gotovo ne brez vednosti in privolitve prizadetih, začela vlačiti po časopisih. V interesu prizadete družine in pa tudi radi pokojnice bi bil vsak takten človek pričakoval, da se bo zadeva tiho likvidirala. Pač ni bilo treba, da bi bila ravno vsa Slovenija alarmirana in opozorjena na žalostni dogodek, ki se je zgodil v Beogradu — —! Če pa je prizadetim prav, da mora vsa javnost vedeti, kako in kaj je bilo, če jim je prav, da se zadeva obeša na veliki zvon, no potem pa le zvonite po »Jutru« — —! Ker se pa pri tej priliki očita župniku nečedno postopanje, sem dolžan radi svojega dobrega imena pojasniti zadevo kakor je. Načela, po katerih je dolžan postopati vsak župnik ob priliki pogreba samomorilca so pojasnjena v članku. Predmetni slučaj pa se je vršil takole: 9. novembra sem dopoldan izvedel, da je »nenadoma« umrla v Beogradu Marija Engelsberger. Razni znaki so kazali, da je najbrž izvršila samomor. Isti dan pride v župnišče služkinja od prizadete družine in prosi, da bi se za pokojno oznamila sv. maša in da bi ji zvonilo. Jaz sem ji rekel: »Povej doma, da mi je zadeva zelo neprijetna, da vse kaže, da gre tu za samomor, da bom pa takoj prav rad dovolil zvonjenje in oznanil sv. mašo, če bo dekile cerkveno pokopano. Da pa dobim hitro pojasnila, bom takoj vprašal v Beograd, če je bila cerkveno pokopana.« Pričakoval sem, da bo zadeva par dni brez hrupa počivala, da potem, ko pride sporočilo, če je bila cerkveno pokopana, pa brez zgleđovanja zvonimo in mašujemo. Drugi dan je prineslo »Jutro« sporočilo, da se je imenovana gospodična zastrupila v Beogradu. Zadeva je postala javna. Toda mesto, da bi se zgražali nad »Jutrom«, ki je objavilo žalostno zgodbo, se je začelo od gotove strani zgražanje nad župnikovim postopanjem, ki je hotel le družini ustreči in ji iti na roko. Župni urad bi bil itak to zvedel, a mnogo pozneje, da se pa zadeva hitro uredi, predno bi prišlo v javnost, zato je pisal v Beograd po pojasnilo. Čez nekaj dni prinese brat pokojne iz Beograda pismeno sporočilo župnika Wagnerja o smrti in cerkvenim pokopu. Ko pismo preberem, pravim: »No sedaj pa lahko oznanimo mašo in če hočete sedaj lahko zvonite, greste lahko kar cerkovniku povedat, da naj zvonite.« Glede zvonjenja namreč pri nas večinoma stranke same povedo cerkovniku. Še na misel mi ni prišlo, da me bo kdo napadal po listih ali se radi tega zgražal, če mu prijazno pravim, »da lahko kar mimogrede opravi« to naročilo. Toda fant je molčal in brez besede odšel, tako sem videl, da je zamera tu. Kmalu nato sem izvedel, da me bodo »dali v »Jutro«, ki je napad že par dni prej napovedalo — —. To je resnica. Pred par meseci smo imeli v Tržiču ravno tak slučaj samomora dekleta, ki revica pač ni bila iz kake »boljše hiše«. Tiho in z obžalovanjem smo vzeli zadevo na znanje. Ni ji zvonilo; domači niso dobili zdravnika, ki bi bil dal izpričevalo, da je dejanje storila v živčni prenapetosti ali utrujenosti in tako ni bilo zvonjenja, ne oznanjenih sv. maš. Starši so tiho nosili silno bol in trpljenje in jim ni zdaleka prišlo na misel, da bi bili le količkaj očitali župniku radi tega. Da se radi tega tudi rahločutna družba okrog »Jutra« ni zgražala je pa tudi vsem znano, ker dekile pač ni bilo iz gotovega »boljšega« kroga.

Povdarjam, da mi je zelo žal, da je prišla zadeva v javnost ne radi mene, ampak radi prizadetih. Tega ni bilo treba! Utis pa imam, da krivci tega žalostnega zvonjenja pri »Jutru« hočejo svojo vest potolažiti na ta način, da udrihajo po drugih —!

P. S. Ko sem ravno končal s tem pojasnilom, sem izvedel, da se hudobno zavija moje vprašanje na beograjskega župnika, kakor da bi mu bil nekako naimigaval, naj dekleta cerkveno ne pokopljejo. To je čisto navadno brezvestno zavijanje! Moje vprašanje se je glasilo: če je bila pokopana cerkveno, ker sem pisal šele takrat, ko bi bila morala redno že biti pokopana. Kdaj so jo pa dejanski pokopali, pa ne vem! Če pa gotovi krogi žele, da se še več piše, pa dobro — —!

NIKO AHAČIČA nasl. so svojo železno trgovino nanovo znatno založili in imajo stalno na zalogi poleg vsakovrstnega v domačih fužinah izdelanega orodja za kmetovalce vse **kuhinjske potrebščine ter sploh vse železno in leseno orodje**, katero se potrebuje pri vsakdanjem gospodinjstvu.

V nadaljnjem so založeni tudi z bogato izbiro žičnikov, črne in bele ploščevine, železa in železja vseh vrst — kakor tudi specialna orodja za **kovače, čevljarje, zidarje, mizarje, žagarje, mesarje** itd.

Vsled najboljših zvez v tej stroki dobavlja tvrdka vse v železnino spadajoče predmete v najboljši kakovosti in po najugodnejših dnevnih cenah.

Razredni boj.

Oče materialističnega socializma in brezverskih socialističnih strank Karl Marx je osnoval svoj socialni sistem na nauku o slojnem ali razrednem boju. On piše: »Zgodovina vse dosedanje družbe je le zgodovina slojnih bojev, je ekonomska korist, sila je le sredstvo.« Marxu in njegovim socialistom je slojni boj takozvani »Klassenkampj« tudi sredstvo za doseg zmage proletariata, in tako vidimo, da se od socialistične strani pri nas še vedno kaj rado pozivlja na razredni boj proletariata proti vsem, ki kaj imajo. To nerazsodne mase kaj umljivo zelo podžiga in nagiblje v socialistične vrste.

Toda drugod, kjer je delavstvo že bolj dozorelo, je že popolnoma zavrglo načelo razrednega boja. Žalostne izkušnje so vsem, ki so le nekoliko pogledali zgodovino socialnih bojev zadnjih let, jasno pokazale, da ne razredni boj, ampak sporazum razredov, sporazum vseh slojev, vseh stanov, le to more rešiti človeštvo in predvsem pa proletariata. Tako je prišlo drugod delavstvo po bridkih izkušnjah do prepričanja, da je edino pravilno, kar je učil veliki socialni papež Leon XIII., da je rešitev človeštva le v solidarizmu vseh stanov, v skupnem sporazumu vseh stanov, ki pa more vzrasti le na podlagi krščanske pravičnosti in ljubezni.

Pred kratkim smo lahko brali v časopisih izjavo ravnatelja mednarodnega delovnega urada dr. Albert Thomas-a pri Zvezi narodov. Tako-le je govoril ta mož: »Mi moramo ustvariti koristi, ki omogočajo socialni mir potom socialne pravičnosti. Treba bo ustvariti smotreno gospodarstvo na podlagi socialne pravičnosti. Ta metoda izloča nasprotstvo razrednega boja. Cilj družbe je skupna sreča! Mednarodno smotreno gospodarstvo je klic bodočnosti! Stare besede kot bojni klici izginjajo in se morajo umakniti organizaciji, ki gre za socialno pravičnostjo — —.«

Tako govore socialisti drugod in zametajo Marxa in njegova načela razrednega boja in prihajajo do — krščanskih načel solidarnosti —.

Pred nekaj meseci sem se peljal na progi proti Trstu z nekim italijanskim veletrgovcem in industrijcem. V pogovoru prideva tudi na socialno vprašanje. Videti je bilo, da je mož že mnogo prepotoval in se zanimal za delavsko vprašanje. In med drugim mi je rekel tudi tole: »Dosti potujem, pa vidim, da danes povsod že prodira smisel za solidarnost med pod-

jetnikom in delavcem. Danes tudi med delavstvom ni več v veljavi razredni boj. Ne razredni boj, ampak razredni mir, sporazum in solidarnost vseh slojev in stanov, to bo rešilo socialno vprašanje.«

Marx je učil, da se mora vse prej uničiti v boju in da bo na razvalinah kapitala in osebne lastnine vzrastla nova doba, proletarska nebesa na zemlji. Toda ta boj ne uničuje samo kapitala, ampak in predvsem delavca.

Mi gledamo danes žive zglede pred seboj, kako je v interesu delavca, da tovarne uspevajo, ker pri propadanju podjetja trpi največ delavec. Kako bridko je pač za delavca, ko ustavi delo tovarna, v kateri je pustil vse življenjske sile, kjer je trpel 30, 40 let in mora iti vsled propada podjetja na cesto drugih s trebuhom za kruhom. Danes so razmere same postavile na laž Marxovo načelo, da si morata podjetnik, kapitalist in delavec stati v nasprotju in boju. Danes se morata kapitalist in delavec že skupaj boriti za obstoj obratov, ker sta v nevarnosti, da propadeta oba.

Prav, tudi v smislu katoliških načel je prav, če se delavec bori za svojo pravico in človeka vreden obstanek, toda s tem še ni rečeno, da mora biti v boju s podjetnikom tudi takrat, ko mu isti nudi, kar mu po pravici gre.

Ne boja med delavci, ampak sporazum je v interesu delavstva. Istotako med delavcem in kapitalistom! Sporazum na podlagi krščanske pravičnosti je rešitev za oba. Vojska ne prinese nikomur dobička, to je dokazala svetovna vojna! Uničeni so po njej tudi zmagovalci! Sporazum na temelju pravice in ljubezni je rešitev narodov, pa tudi rešitev slojev in stanov.

K. Pirc:

Krtačeva Špeva.

S takem mislem jen naprej uzetjem sem z dvanajstem letam šovo zapstiva jen stopiva med svet. Z drujem besedam: Začeva sem koker mate, za vsakdanšč kreh galiste jen garate. Hodiva sem po šteraš staro gvanto jen strgan beš flekate, zato sem dobiva košto pa štir groše na dan.

Po hišah sem dost dobrga pa tud svabga vidva jen slišova. Zgodej sem gratova pametna jen previdna. Samo tga nisem zastopiva, zakaj morjo ani ldje na svet garate noč jen dan, druj pa zmerej postopajo pa faularijo pasejo. Če je na sveto pravica, sem zmerej uprašava.

Ble so bogate frave, k so cev življenje za moža jen za otroče gor ofrale, ble so pa tud tač ldje, k ni nobeden vedu od kva de žve, pa se še pomrdnel niso nkol za kašnmo devam. No, u tej reče spregovarim pa ankat drujkat kej več.

3. Brunnova familja.

Ana taka faulasta sorta, k ni orava pa ne sjava, koker svetopisemšče lilje na poljo, pa tiče pod nebom, so ble Brumnove, k so u prlem štučo u tist hiš koker midve z matrjo stanvale.

To stare je cev dan fajfo žulju, pa sojo plešo per voken ven moliv, al pa bangarje per hišneh dureh pohpirov. Skoz cev dan ni naredu hiterš anga šrita, samo zvečer, k je šu h »Gašperin« na ta kraščega, takat je pa tok pot ubirov, koker deb mo za hrítam gorevo.

To stara je biva pa še žlehtniš. Po zim jen po leto je pr peč sdeva jen dremava. Sam telk sej premikniva, dej po frakel pod bertoh segva, jen par kapeljc to grenčga na žnablje spestiva.

Pokel je biv pa še an cvet per hiše! Rožca, k se hvav Bogu komej vsače sto let ana porodi. Rekva sem: »Hvav Bogu!« Zakaj, čeb se to večkat zgodivo, b biv hmav živ peku na zemlje.

Za »Moniko« so jo krstile, špasmoharje soj pa rekle »Brumova Fermonka« zato k sej glih toko na dovh ulekva, koker kašne fermonče, pa tud glih tak gvas je imeva per govarjen, koker kakšne erzštimate fermonče. Če sta to stare dva doma čepeva, je pa ta mvada tem več okol vadova.